

IK ZOU DAAR EEN BOEK KUNNEN OVER SCHRIJVEN De charmes van de dagelijksheid (vervolg)

woensdag 14 januari 1953

Gisteren heeft tante Maria me gezegd dat ik voor haar een paar klompen moet kopen. In de natte continus lopen alle vrouwen nog altijd op klompen. Het kan geen probleem zijn dat ik ze voor haar koop, want we hebben precies dezelfde schoenmaat. Gewone klompen, ik weet wel hoe die er uitzien. Er is een klompenwinkel in de Brusselsepoortstraat, een eindje het hoekje om voorbij de Ommegangstraat.

Moeder heeft me geld gegeven en ik ben de klompen gaan kopen. Een oude donkere winkel die naar hout ruikt... met een oud ventje van 82 jaar die Jacques Vandermeulen heet. Nu bijna niemand nog klompen draagt, zeker niet in de stad, denk ik dat hij de voorraad die in zijn winkel staat nooit meer kwijtgeraakt. Hij keek er ook een beetje van op dat een jongen klompen kwam kopen... maar ik heb hem verteld dat het voor mijn tante is en dat we dezelfde schoenmaat hebben. Ik heb gepast... en toen heeft hij er lederen riemen op genageld.

Toen tante Maria vanavond van het werk thuiskwam, haalde ze uit haar tas een paar reeds gebruikte klompen te voorschijn. Gekregen van een vrouw op haar werk. Ze heeft die nieuwe klompen dus niet nodig en ze zei dat ik ze mocht terugbrengen.

Je ziet dat van hier dat ik die klompen zal terugbrengen. Die arme sukkelaar verkoopt misschien maar iedere maand een paar... en dan worden ze nog teruggebracht. En uitgerekend ik zou daar moeten voor opdraaien. Neenee, dat durf ik niet en dat doe ik niet.

Tante Maria is met de nieuwe klompen zelf naar de winkel gegaan. Ze heeft de man iets op de mouw gespeld waarbij ze mij de schuld heeft gegeven omdat ik met iets naar huis ben gekomen dat ze eigenlijk niet wou. De oude man heeft de klompen teruggenomen en hij heeft haar het geld teruggegeven.

Ik heb vanavond herhaaldelijk aan dat oud ventje gedacht. Zogezegd door mijn schuld heeft hij zelfs dat ene paar klompen niet verkocht gekregen. Door mijn schuld! Tante Maria kan liegen zonder te verpinken en ze trekt zich daar allemaal niets van aan... maar ik wel. Ik durf de eerstkomende dagen niet meer voorbij de klompenwinkel van Jacques Vandermeulen passeren.

zaterdag 31 januari 1953

Het gemiddeld uurloon van 1.200.000 industriearbeiders (met uitzondering van de mijnwerkers) in 1952 in België bedroeg 24,50 fr ; het gemiddeld

uurloon van 300.000 industriearbeidsters bedroeg 14,10fr.

Nochtans is dat een enigszins vertekend beeld want per provincie lopen de cijfers erg uiteen.

	Arbeiders		Arbeidsters	
	per dag	per uur	per dag	per uur
Antwerpen	220,40 fr.	25,05 fr.	107,90 fr.	13,50 fr.
Brabant	197,00	24,60	115,40	14,40
West Vlaanderen	171,40	21,40	110,60	13,80
Oost Vlaanderen	172,60	21,60	113,50	14,20
Henegouwen	211,40	26,40	110,50	13,80
Luik	226,40	28,30	133,60	16,70
Limburg	182,10	22,75	97,50	12,20
Luxemburg	204,90	25,60	94,90	11,90
Namen	191,70	23,95	106,70	13,30
Het Rijk	196,00	24,50	112,50	14,10

België zou, wat lonen betreft, in Europa een middenpositie bekleden: In Frankrijk 17,20 fr.; in Engeland 22,10 fr.; in West Duitsland 18,70 fr.; in Noorwegen 29,10 fr.; in Denemarken 29,35 fr. In de Verenigde Staten 83,50!

zondag 1 februari 1953

Vannacht heeft er een geweldige storm gewoed op de Noordzee en zowel aan onze kust als in Groot-Brittannië en Nederland zouden omstreeks 1.30 u met oorverdovend gedruis dijken doorbroken zijn. Overstromingen, verwoestingen, mensen en dieren meegsleurd door het water en verdronken. Men spreekt van een groot onheil en behalve een ontelbaar stuks vee zullen er wellicht tientallen, zo niet honderden of nog meer slachtoffers te betreuren zijn.

vrijdag 6 februari 1953

Van overal ter wereld en op alle mogelijke manieren probeert men de slachtoffers van de springvloed ter hulp te komen.

Ook de school heeft een oproep gedaan en organiseert een ophaling van levensmiddelen en andere goederen om de slachtoffers bij te staan. Moeder heeft me twee dozen sperziebonen meegegeven.

Iedere leerling die iets meebrengt, mag dat persoonlijk aan de studiefprefect gaan afgeven en krijgt twee goede punten voor opvoeding.

De allereerste keer dat ik het bureau van de studiefprefect mag betreden
Ik heb hem alleen nog maar een paar keer op de speelplaats gezien... niet buitengewoon groot of dik, maar wel een indrukwekkende verschijning met zijn overjas over de schouders... hij zegt niets, maar alleen al door zijn aanwezigheid wordt het plotseling muisstil op de speelplaats. Zelfs de studiemeesters zijn heel even totaal overbodig
En tot het heiligdom van die man word ik nu toegelaten. Hij heeft vriendelijk mijn naam en klas gevraagd... ik heb de dozen afgegeven... en onmiddellijk daarna stond ik weer buiten. Daar geweest te zijn en de studiefprefect die iets tegen me heeft gezegd... een indruk die ik niet licht zal vergeten.

zaterdag 28 februari 1953

De kauwgomballenautomaat op de toonbank rendeert helemaal niet... waarschijnlijk ben ik de enige klant... maar Ivan heeft gezegd dat hij iemand kent die hem wil kopen: zowel het toestel als de voorraad kauwgomballetjes.
Gistermorgen is hij met de automaat en de balletjes naar die kandidaat koper vertrokken... en pas vandaag in de vooravond is hij teruggekeerd. Van het geld dat hij voor het toestel heeft ontvangen, bleef geen frank meer over
Tante Maria heeft dadelijk gezegd dat ze moeder zal terugbetalen... maar moeder heeft haar gevraagd hoe ze dat zal doen. Toch niet van dat beetje geld dat ze in de fabriek verdient en waar ze met moeite kan mee rondkomen!
Terwijl die luiaard en nietsnut van een zoon van haar iedereen bestelt en alles verbrast! Voor de goede verstandhouding zou het beter zijn dat ze zo snel mogelijk een gegarnierde kamer zoekt en verhuist

donderdag 12 maart 1953

Naar het schijnt rijdt er bij de liefhebbers een gast uit Grobbendonk, Rik Van Looy heet hij, die ver boven al de anderen uitsteekt. Door iedereen wordt hij de beste jongere sedert de bevrijding genoemd. Van hem zullen we in de toekomst nog veel horen.

zaterdag 21 maart 1953

Het geboortehuis van Karel Van de Woestijne

Grootvader Pieter Vandewoestijne (aldus de schrijfwijze van de familienaam in de registers van de burgerlijke stand) werd geboren te Gent op 15 oktober

1805. Hij overleed er op 5 april 1868 aan een geraaktheid (beroerte). Hij was gehuwd met Marie-Jeanne Depaepe (°1809) en woonde in de Sint-Lievenspoortstraat 137 (na de hernummering van 1857, waarbij de huisjes van de beluiken een afzonderlijk nummer kregen: 217); hij was van beroep koperslager. In "Karel en ik" schrijft Gustave Van de Woestijne dat hij een streng man was met een aristocratisch voorkomen. (Geboren in 1881 heeft Gustave zijn grootvader niet gekend.) Het gezin Vandewoestijne-Depaepe telde negen kinderen: Petrus (°1834), koperslager; Johannes (°1839), hovenier-boomkweker; Johanna (°1841). Seraphine-Mathilde (°1843), Isabelle-Petronella (°1845), kleermaakster. Alexander-Johannes (°1847), koperslager en vader van Karel en Gustave; Judocus-Casimir (°1850); Maria (°1851) en Philomena (°1853). Verschillende onder hen zullen na hun huwelijk in de Sint-Lievenspoortstraat blijven wonen.

Overgrootvader van moederszijde Michiel Sielbo, geboren in 1794, woonde eveneens in de Sint-Lievenspoortstraat en was schoenmaker van beroep. Hij had verscheidene dochters en zonen, die het beroep uitoefenden van o.a. timmerman, smid, commies en schoenmaker.

Een van hen, Gerard-Victor Sielbo, meester schoenmaker, was gehuwd met Isabelle-Petronella Vandewoestijne en woonde in de Sint-Lievenspoortstraat 77. Twee Sielbo's woonden in de aangrenzende Lange Violettenstraat. De ene, in nr. 22, hield het café "Chernin de fer Américain" open, de andere, in nr. 50, was sloten- en stovenmaker.

Een andere zoon, grootvader Charles-Ferdinand Sielbo, werd geboren op 3 augustus 1822 en was gehuwd met Melanie Demeulenaere (°1818). Hij had drie dochters: Clotilde (°1848), Antigona (6 augustus 1852) en Coleta (°1857). In de Korte Ridderstraat oefende hij het beroep uit van winkelier en pluimverver. Later vestigde hij zich op het Recollettenplein (Koophandelplein) 2. Hij had er een pluimenmagazijn. Van deze grootvader - een geboren dichter en woordkunstenaar - zal Karel het talent en de zin om te dichten erven.

Op 30 april 1877 huwt Alexander-Johannes Vandewoestijne met Antigona Sielbo en het echtpaar vestigt zich in de Sint-Lievenspoortstraat 330. In dat huis wordt op 10 maart 1878 Karel Van de Woestijne geboren. Hij is de oudste van vier zonen. Zijn broer Gustave schrijft dat het een groot burgerhuis was met een dubbele ingang deur en langs de straat vijf trappen af Het werd pas voor de oorlog afgebroken.

Dat is niet helemaal waar. Het huis waarin Karel geboren werd, staat er nog steeds. Het is inderdaad een groot huis, een burgerhuis, maar gezien de breedte van de deur en van de gang kan het nooit een dubbele toegangsdeur hebben gehad. En er zijn ook geen vijf, maar slechts drie trappen. Aan de gevel van het huis, nummer 264, is een kleine arduinen plaat aangebracht:

In dit huis werd dichter
Karel van de Woestijne
geboren op 10-3-1878

Recht tegenover dit huis had grootvader Pieter Vandewoestijne gewoond en woonde in 1878 nog steeds zijn grootmoeder Marie-Jeanne Depaepe. In "Beginselen der Chemie", "Paidia" beschrijft Karel zijn grootmoeder, haar huis en ook zijn eerste vaderhuis.

In 1883 verhuisde de familie Vandewoestijne naar de Sleepstraat.

donderdag 26 maart 1953

Op verschillende plaatsen in de stad is men begonnen de boordstenen van de trottoirs geel te schilderen. Dat betekent dat je daar niet mag parkeren of stationeren.

Marcel zegt dat er nog een tijd zal komen dat je zult moeten betalen om je auto in je eigen straat voor je eigen deur te parkeren.

Dat kan toch niet! Betalen om je auto voor je eigen deur te parkeren! Hij is weer eens aan het overdrijven, zoals gewoonlijk.

zaterdag 4 april 1953

De Socialistische Wijkclub Sint-Lievenspoortstraat

Ook de Sint-Lievenspoortstraat bezat in de jaren vijftig een socialistische wijkclub. Hij was gevestigd in het lokaal "Vooruit" naast de kruidenierswinkel, 183.

De eerste socialistische wijkclubs of propagandaclubs of vermaakkringen werden te Gent gesticht in het midden van de jaren 1880. Ze waren het gevolg van Anseeles gevangenschap in 1886. In de verschillende wijken van de stad werden de buurtkringen belast met geldinzamelingen voor het kopen van geschenken, die men Anseele wou aanbieden bij zijn vrijlating. De collectes, die vele arbeiders hadden gemobiliseerd, leidden tot de stichting van de eerste volwaardige wijkclubs.

In 1888 werd de wijkclub Sint-Lievensststraat gesticht door Pieter Vandamme (1837-1914), suikerbakker, wonende in nr. 258. Zijn gouden bruiloft, in 1911, was voor de wijkclub en de buurt aanleiding om een groot feest te organiseren: ontvangst op het stadhuis, versiering en verlichting van de straat, serenade door "De Volksvrienden"... veel volk en beweging op straat. Als geschenk werd het echtpaar een schouwgarntuur aangeboden.

Lokaalhouder van de club was herbergier Albert Lepage, die tot 1903 café 'De Vrijheidsliefde' uitbaatte. Na zijn dood verhuisde de kring naar het lokaal "De Volksvrienden", stamlokaal van de gelijknamige fanfare, uitgebaat door de weduwe van Jan Aelbrecht, de stichter van de fanfare. In 1910 was de club gevestigd in lokaal 'De Zwijger', huis nr. 35, bij de weduwe van Theophile Huyghe. Binnen de club was Eulalie Benoot-Apers de stichtster van de vrouwenclub.

Enkele vooraanstaande bestuursleden van de wijkclub waren.

Isidoor Benoot: houtbewerker en meubelmaker in Vooruit. Echtgenoot van Eulalie Apers. Lid van Vooruit in 1900; bestuurslid van de wijkclub in 1911; bestuurslid van de Multatulikring.

Karel Bontick (1869-1931): metselaar, bediende, aannemer. Lid en secretaris van de socialistische Metsersvakbond. Zaakvoerder van de Samenwerkende Bouwwerklieden. Gemeenteraadslid 1903-1921.

Jan Dejourne (1870-1906): drukker bij Vooruit. Bestuurslid van Bond Moyson. Militant spreker. Bestuurslid van de wijkclub 1900-1906. Kandidaat gemeenteraadslid Gentbrugge 1903.

Victor Lamarcq (1864-1929): brievenbesteller, bediende aan de ijzerenweg. Lid van de Vrijdenkersbond 1885. Lid van Vooruit 1887. Bezieler van de Volkskinderen.

Albert Lepage (1851): Lid van de Vrijdenkersbond 1892. Lokaalhouder van de wijkclub 1883-1903.

Willem Meyer (1874): werknemer in de Volksdrukkerij en propagandist van het dagblad Vooruit. Spreker 1906-1913. Secretaris van het Boek. Lid van de Vrijdenkersbond. Secretaris van de Multatulikring. Gemeenteraadslid in 1921.

De wijkclub Sint-Lievenspoortstraat was een kleine club: 57 leden in 1904. (In hetzelfde jaar telde de club "Vrijheid door Broederschap" op de wijk Heuvelpoort 280 leden.)

Nochtans moeten er in de eerste jaren van de twintigste eeuw momenten van hoge verwachtingen in groei en bloei zijn geweest. Zo werd er op 8 april 1902 een meeting voor het algemeen stemrecht gehouden waarop niet minder dan 300 aanwezigen waren. Huisbezoek in het najaar van 1909 had niet minder dan 50 nieuwe leden opgeleverd.

Het grootste probleem waarmee de wijkclubs te kampen hadden, was het gebrek aan actieve leden. Naast de herbergier van het wijklokaal, het personeel van de coöperatieve en enkele enthousiaste partijgenoten, was slechts een gering aantal wijkbewoners bereid zijn vrije tijd aan propaganda te wijden. Men verwachtte van hen niet alleen een actieve inzet op de wijk na een werkdag van 12 uur. In de weekeinden dienden ze propaganda op het platteland te gaan voeren... en dat kon nogal eens uit de hand lopen. Deze niet aflatende inzet veronderstelde veel idealisme en onbaatzuchtigheid. En niet te vergeten: als de

propagandisten dronken thuis kwamen, konden ze niet altijd op het nodige begrip van hun echtgenotes rekenen.

In de jaren dertig ervoer een kleine en zwakke club als de Sint-Lievenspoortstraat het gebrek aan een geschikt lokaal en onvoldoende propagandisten als de voornaamste oorzaak van de tanende werking. Om de aantrekkingskracht van de clubs te verhogen en de ingeschreven leden blijvend te binden, organiseerde men uitstapjes, culturele voordrachten, herdenkingen, inhuldigingen, verjaardagsfeesten, optochten, tentoonstellingen... Wat aanvankelijk bedoeld was als een middel voor ledenwerving, werd nu een doel op zichzelf

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog schortten de wijkclubs alle vergaderingen op. Het verbod op samenscholingen en vergaderingen sloot trouwens politieke activiteiten uit. Alle sporen van socialistische acties op de wijken werden uitgewist.

Na de oorlog kwamen de 19 propagandaclubs van de stad opnieuw tot leven en in 1947 werd de wijkclub Edmond Van Beveren-Sint-Lievenspoortstraat hersticht. Het ledenaantal van de club in de naoorlogse periode:

1948	73 leden	1951	148 leden
1949	99	1952	120
1950	102	1953	120

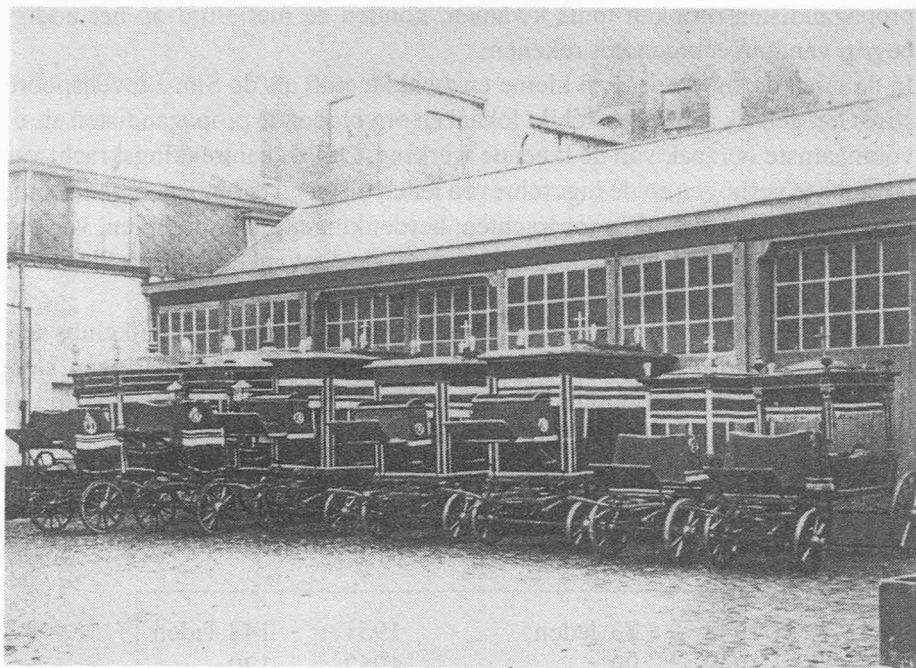
De twee grootste waren Heuvelpoort (520 leden) en Brugsepoort (612 leden). Samen telden de wijkclubs 5.537 leden.

Een nieuw aspect in de werking van de wijkclubs na de Tweede Wereldoorlog was het feit dat de leden niet meer noodzakelijk in de wijk zelf werden gerekruteerd. Men liet de belangstellenden vrij zich aan te sluiten bij een wijkclub naar keuze. Een gevolg hiervan was een verlies aan contact met de inwoners van de wijk en een toenemende onwetendheid over het dagelijks leven en de noden van de wijkbewoners.

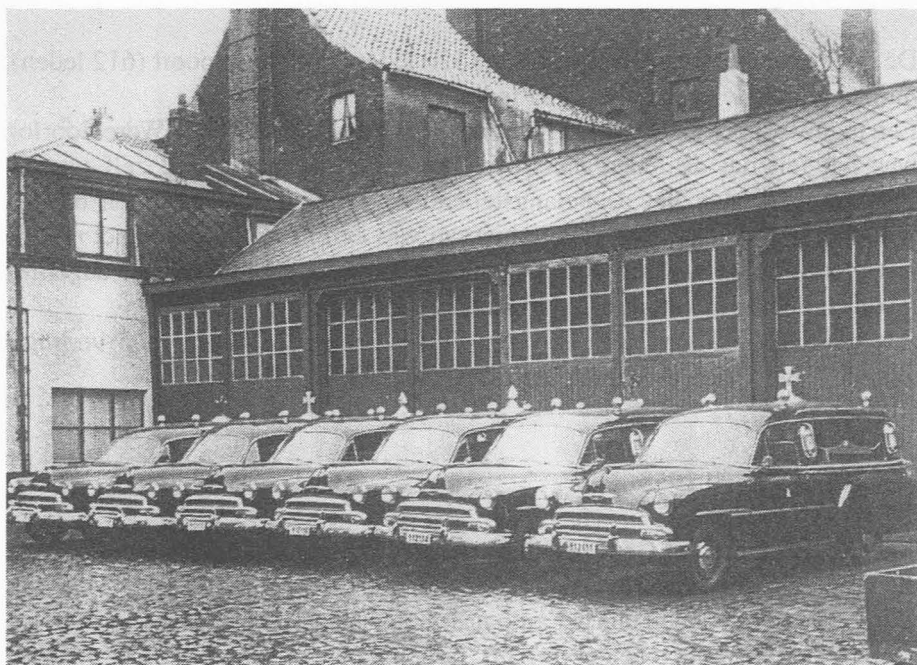
(De wijkclub Edmond Van Beveren-Sint-Lievenspoortstraat, toen verhuisd naar de Lange Violettenstraat, werd opgeheven in 1990.)

woensdag 8 april 1953

Gisteren heeft de stad Gent zes nieuwe autolijkwagens in dienst genomen, die de vroegere, door paarden getrokken karren moeten vervangen. Voortaan worden de overledenen dus per auto naar hun laatste rustplaats gevoerd. In het Frans is een lijkwagen een corbillard. Ik heb dat eens gehoord, en ik vind dat zo'n mooi woord dat ik het heb onthouden. Geef toe, corbillard is toch veel mooier dan lijkwagen of lijkkooets.

De vroegere lijkwagens.

De nieuwe lijkwagens.

zaterdag 11 mei 1953

Dinsdag is de oude Pol van hiernaast, eigenlijk heette hij Léopold, gestorven. Hij was 80 jaar. Niemand die daar een traan om laat. Niemand, behalve de Puppe, die hem zal missen. Die vooral zijn pensioen zal missen. Bakvis zei zonder verpinken dat hij te Blijenberge zal begraven worden. Toen ik vroeg waar dat ligt, lachte hij eens fijntjes en de anderen lachten mee, maar niemand wou me meer uitleg geven.

De Puppe, eigenlijk heet ze Margareta en ze is 24 jaar jonger dan Pol, loopt er verloren bij en ze is al iedere dag dronken van café De Vliegmaschine thuisgekomen. Tegen ieder die het horen wil, vertelt ze dat ze het niet meer ziet zitten, dat haar leven afgelopen is en dat ze er een einde zal aan maken door in de vaart te springen. (In 1957 heeft ze het nog gedaan ook. Haar lijk werd op de Keizersvest uit de Schelde opgevist.)

Toen Pol eenmaal naar Blijenberge is gebracht en onder de grond lag, heeft ze, op het bed na, alles wat in hun kamer stond kapotgeslagen, verscheurd of weggegeven. Ik ben al eens gaan kijken... een onbeschrijflijke puinhoop. En smerig! Zelfs een grote oude inktpot heeft ze tegen een muur aan scherven gegooid en alles wat daaronder ligt of staat, o.a. een hoopje kleren, is met inkt bespat.

Omdat ze zelf niet van plan is iets op te ruimen, zullen Bakvis en Fons volgende week van haar afwezigheid (ze is van plan een namiddag bij haar dochter te gaan) gebruik maken om alles wat kapot of verscheurd is in zakken te steken en weg te voeren. Dan heeft ze alleen nog een bed, maar dat is voor iernand die op het punt staat er een einde aan te maken ruimschoots voldoende. Vanavond heb ik aan Fons gevraagd waar Blijenberge ligt... en hij vertelde me dat die stad niet bestaat, dat de uitdrukking "te Blijenberge begraven worden" wil zeggen dat er niemand verdriet heeft of een traan laat voor de overledene

dinsdag 14 mei 1953

Socialistische Vrijdenkersbonden

In 1903 waren er, verspreid over heel het land, zo'n tweehonderdvijftig Socialistische Vrijdenkersbonden in volle activiteit. Ook in Gent bestond er zo'n bond, die van 1882 tot 1930 heeft bestaan. Hij telde maximaal 700 (in 1897) en minimaal 200 (in 1929) leden.

In de Sint-Lievensstraat maakten een twintigtal mannen, vrouwen en kinderen er deel van uit (o.a. Jakob Bassé, Emiel Bassé, Léonie De Smedt, Karel De Vulder, Jules Thielemans, Victor Lamacq, Albert Lepage, Willem Meyer, Pieter Van Damme, Frans Van de Bossche, Frans Thoorens, Filomena Van

Damme, Eulalie Apers-Benoot, Aimée Benoot ...).

De Socialistische Vrijdenkersbonden zijn ontstaan om de invloed van de kerk in het arbeidersmilieu te bestrijden. Alhoewel het aanvankelijk de bedoeling was propaganda te maken voor de vrijzinnige ideeën, was de eerste en tegelijk ook belangrijkste reden die de stichters voor ogen stond: de overleden leden een waardige burgerlijke begrafenis te bezorgen.

De kerk, die het monopolie van de teraardebestelling bezat, besteedde in de 19e eeuw weinig of geen aandacht aan de begrafenis van de armen. Niet zelden gebeurde het dat er vijf of meer tegelijk op dezelfde lijkwagen naar het kerkhof werden gevoerd, zonder dat de families over het tijdstip geïnformeerd werden. En nu zorgde de Socialistische Vrijdenkersbond voor een passende, meer zelfs, voor een statige uitvaart, waarbij de overleden vrijdenker, vergezeld door familie en geesterverwanten, het vaandel van de bond en muzikale begeleiding, naar zijn laatste rustplaats werd gebracht.

De eerste werkman, die te Gent burgerlijk werd begraven, was Jakob Bassé (1839-1882), bijgenaamd "t Jaak Vooruit", wever-drukker, lid van de Vrijdenkersbond, lid van de Broederlijke Wevers (1857), redacteur van De Werker, wonende Sint-Lievensstraat 187. Jakob Bassé overleed op 13 januari 1882. Aan zijn graf hield Anseele een van radicaal antiklerikalisme zinderende redevoering: "Hij was een geboren opstandeling... Hij zou een christen-martelaar zijn geweest onder Nero... God, er is geen god! Ik, de natuur ben de God der wereld, die moet aanbeden en bemind worden... en de priesters, de moedige man verjoeg hen tot den laatsten stond, tot den laatsten snik, waar het zijne stem niet meer vermocht, daar deed het zijn gebaar en hij stierf als vrij, onafhankelijk en moedig man..."

Deze begrafenis waren, vooral in kleine gemeenten, een doorn in het oog van de geestelijkheid. Een provocatie! De parochianen werden vanaf de preekstoel op de hoogte gebracht van het aanstaande goddeloos gebeuren... met het gevolg dat er op de dag van de begrafenis herhaaldelijk incidenten plaats grepen. Blijkens het verslagboek van de Gentse Vrijdenkers had dit echter een omgekeerd effect: na iedere burgerlijke begrafenis werden er nieuwe leden ingeschreven.

Een niet onbelangrijk probleem waren de kosten die dergelijke begrafenis met zich meebrachten. Bij een sterfgeval werd voor een volwassene 70 fr. uitbetaald, voor kinderen van 12 tot 18 jaar 25 fr. en voor jongere kinderen 15 fr.. Bovendien was er de begrafenis zelf: kist, kransen en muzikale begeleiding, dat kon gemakkelijk oplopen tot 80 fr.. Dit heeft aanleiding gegeven tot de oprichting van een apart sterftfonds, waarbij het aangesloten lid 10 centimes per maand betaalde, kinderen resp. 5 en 3 centimes.

Omdat de kerk altijd druk uitoefende, hetzij op de stervende, hetzij op de familie, om zich met de kerk te verzoenen, werd aan de leden van de Vrijdenkersbond gevraagd een testament te maken om op hun sterfbed uitdrukkelijk

de bijstand van de kerk af te wijzen. Een modeltestament werd de leden voorgelegd.

Ook voor crematie hadden de Vrijdenkers belangstelling. De kerk had crematie voor gelovigen in 1886 verboden. Het zou tot de jaren dertig van de twintigste eeuw duren vooraleer crematie in ons land door de wet werd toegelaten.

Was de burgerlijke begrafenis het eerste oogmerk van de Vrijdenkersbonden, ook voor de andere momenten in een mensenleven werd voor een ceremonie en ritueel buiten de kerk gezorgd.

Pasegeborenen, die niet kerkelijk gedoopt werden, werden in hun midden opgenomen en ontvingen namen ontleend aan de klassieke en Germaanse godenwereld. Oudere kinderen deden hun "sociale communie". Het huwelijk tenslotte was een louter burgerlijke formaliteit, waar noch de kerk noch de geestelijkheid iets mee te maken had.

Verder zorgde de bond ook nog voor regelmatige publicaties, vrijdenkersalmanakken, studiekringen, vakantiekolonies, buitenlandse reizen voor schoolkinderen... kortom alles wat kon bijdragen tot de geestelijke en culturele ont-plooiing van de arbeider. De leden van de Vrijdenkersbonden moesten immers zedelijk hoogstaande persoonlijkheden zijn, naar wie de massa kon opkijken als levende voorbeelden. Op hun privé-leven mocht niets aan te merken vallen en een onwaardig gedrag kon verwijdering uit de bond tot gevolg hebben.

Het meest dynamische lid van de Socialistische Vrijdenkersbond te Gent was ongetwijfeld de onderwijzer, publicist en latere hoofdredacteur van het dagblad "Vooruit" Aimé Bogaerts (1859-1915).

donderdag 16 mei 1953

Grote nieuwigheid bij de bakker: de broodsnijmachine. De niet zo heel grote snijmachine met een grote pedaal staat naast het broodrek... en blijkbaar is ze nagenoeg gelijktijdig bij al de bakkers geleverd. Vanaf nu kunnen ze het brood dus ook gesneden kopen en hoeven huisvrouwen niet meer het broodmes te hanteren. Moeder was er dadelijk voor gewonnen... wat me erg verwonderde, want moeder heeft een afkeer van nieuwigheden.

Vermits moeder voor ieder brood een nieuwe broodzak verkwisting vindt, moet ik nu iedere dag, tot hij te smerig of gescheurd is, met een papieren zak naar de bakker om een gesneden brood te kopen.

Tot Belzele is de broodsnijmachine nog niet doorgedrongen. Meetje zou daar trouwens niets willen van weten. Ik zie haar tot het einde van haar dagen het brood tegen haar borst houden, een kruis op het brood maken en dan zelf al de boterhammen smeren en snijden. Zo was het, zo is het en zo zal het altijd zijn. Geen broodsnijmachine die haar op andere gedachten zal brengen.

dinsdag 19 mei 1953

De GENTSE Parochies

Aan de vooravond van de Franse Revolutie telde Gent binnen de muren 7 uitgestrekte parochies: Sint-Baafs, Sint-Niklaas, Sint-Michiels, Sint-Jacobs, H.Kerst, O.L.V.-Sint-Pieters, Sint-Martinus. Verder nog de kapel van Sint-Anna, de bidplaats van de abdij van Baudeloo, de priorij van Waarschoot, het Groot en het Klein Begijnhof en tal van gebedshuizen van reguliere orden.

In 1848 was de bevolking van de stad gestegen tot boven de 100.000 en dienden er dringend nieuwe kerken te worden gebouwd. De reguliere orden gaven het voorbeeld: Recollettenkapel in de Oude Houtlei, dominicanen in de Holstraat, franciscanen bij de Dampoort, ongeschoeide karmelieten in de Burgstraat, jezuiten in de Savaanstraat...

De volgende nieuwe parochiekerken kwamen tot stand: Sint-Anna (1853), Sint-Antonius (1853), Sint-Jan-Baptist (1866), Sint-Jozef (1872), Ledeberg (1872), Sint-Pieters-Buiten (1874), Heilig Hart (1877), Sint-Macharius (1882), Sint-Amandsberg (1883), Gentbrugge (1891), Sint-Coleta (1894), Sint-Antonius-Heirnis (1896), Sint-Paulus (1902), Sint-Vincentius a Paulo (1909), Sint-Theresia (1909). Zo evolueerde men in de tweede helft van de 19e eeuw tot aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog van 11 naar 23 parochiekerken.

Waarom een parochiekerk al dan niet of later tot stand kwam, heeft verscheidene verklaringen:

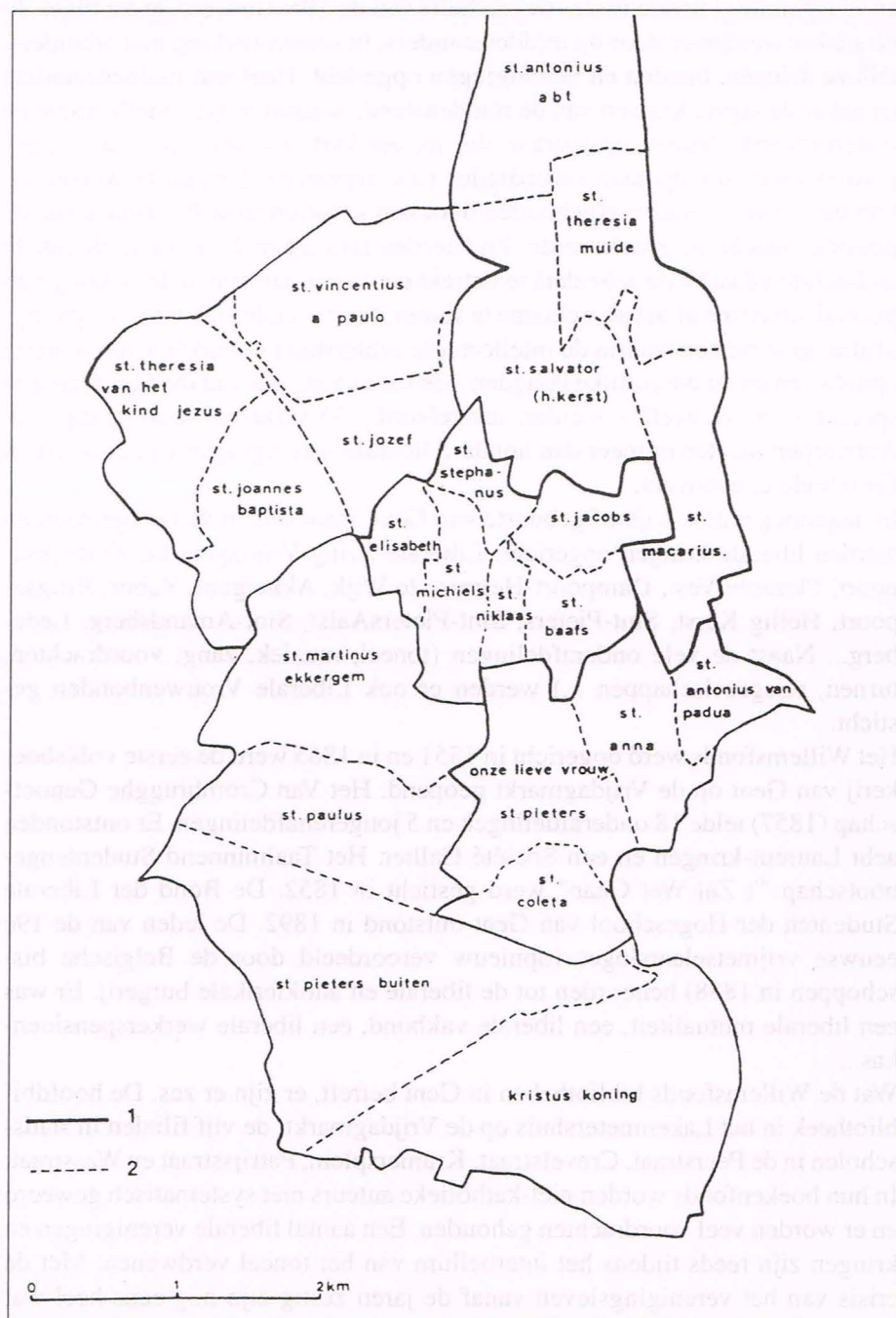
- Een liberaal gemeentebestuur (politiek).
- De moederparochie diende een deel van de bezittingen van de kerkfabriek aan de nieuwe parochie mee te geven (financieel).
- De levensstandaard van de buurt waarin de nieuwe parochiekerk zal worden opgericht (sociaal en financieel).

Pas na 1850 werd een begin gemaakt met de intensieve zielenzorg van de arbeidersklasse, omdat vanaf die datum de ongodsdienstigheid van de lagere bevolgingsklasse als een bedreiging voor de burgerij werd aangevoeld. Het zal dan ook de burgerij zijn die de voornaamste hinderpalen op de weg naar de oprichting van nieuwe parochies door haar geldelijke steun zal helpen overwinnen.

zaterdag 30 mei 1953

De Liberale Partij, de oudste politieke partij van ons land, werd in 1846 gesticht. De eerste homogeen liberale regering (Charles Rogier) kwam er in 1847 en dat betekende meteen ook de doorbraak van de industriële burgerij. Het liberale verenigingsleven (kiesverenigingen en politieke organisaties, maar

GENT: de kerkelijke indeling

1: decanaten - 2: parochies

ook verenigingen voor volksverheffing door sociaal-cultureel vormingswerk en ontspanning) kende in de tweede helft van de 19e eeuw een grote bloei. In de steden werden er door de middenstanders, in samenwerking met arbeiders, talloze kringen, bonden en verenigingen opgericht. Heel wat middenstanders en zeker de lagere klassen van de middenstand, waaruit jonge, intellectuele en ondernemende leiders opstonden, die inzake kerk en staat, taal- en sociale politiek eigen standpunten verdedigden (o.a. algemeen stemrecht), werden op hun beurt van de macht afgehouden door een gefortuneerde bovenlaag die de politieke macht monopoliseerde. Zij keerden zich tegen die gevestigde macht en trachtten daarbij de arbeiders te betrekken, liever dan hen in de richting van het collectivisme of het anarchisme te sturen, door sociale en culturele opvangcentra op te richten waarin de intellectuele achterstand geleidelijk zou worden opgeheven en de burgerlijke deugden - de naam van veel van die verenigingen spreekt voor zichzelf - werden aangeleerd. "Vreedzame vooruitgang". In Antwerpen moeten er meer dan honderd liberale verenigingen zijn geweest en Gent telde er evenveel.

In nagenoeg iedere wijk of gebuurte van Gent, maar ook in de randgemeenten werden liberale kringen opgericht: Liberale Kring Vrijdagmarkt, Kortrijksepoort, Plezante Vest, Dampoort-Heirmis, 2e Wijk, Akkergem, Rabot, Brugsepoort, Heilig Kerst, Sint-Pieters, Sint-PietersAalst, Sint-Amandsberg, Ledeburg... Naast de vele onderafdelingen (toneel, muziek, zang, voordrachten, turnen, reisgezelschappen ...) werden er ook Liberale Vrouwenbonden gesticht.

Het Willemsfonds werd opgericht in 1851 en in 1865 werd de eerste volksboekery van Gent op de Vrijdagmarkt geopend. Het Van Crombrugghe Genootschap (1857) telde 18 onderafdelingen en 5 jongerenafdelingen. Er ontstonden acht Laurent-kringen en een Société Callier. Het Taalminnend Studentengenootschap "t Zal Wet Gaan" werd gesticht in 1852. De Bond der Liberale Studenten der Hogeschool van Gent ontstond in 1892. De leden van de 19e eeuwse vrijmetselaarsloges (opnieuw veroordeeld door de Belgische bisschoppen in 1838) behoorden tot de liberale en antiklerikale burgerij. Er was een liberale mutualiteit, een liberale vakbond, een liberale werkerspensioenkas...

Wat de Willemsfonds bibliotheken in Gent betreft, er zijn er zes. De hoofdbibliotheek in het Lakenmetershuis op de Vrijdagmarkt; de vijf filialen in stadscholen in de Peerstraat, Crevelstraat, Kramersplein, Patrijsstraat en Wasstraat. In hun boekenfonds worden niet-katholieke auteurs niet systematisch geweerd en er worden veel voordrachten gehouden. Een aantal liberale verenigingen en kringen zijn reeds tijdens het interbellum van het toneel verdwenen. Met de crisis van het verenigingsleven vanaf de jaren zestig zijn nog eens heel wat andere kringen uitgedoofd en opgedoekt.

maandag 22 juni 1953

Toen ik gisteren bij Meetje was, heeft Sander het verteld toen hij thuiskwam: hij heeft het autootje uit de vaart zien hijsen en de lichamen eruit zien halen... en vandaag staat het in de krant: ter hoogte van de Broekstraat in Mariakerke is een kleine personenwagen in de Brugsevaart gereden. Alleen de vader is gered, de moeder en haar zeven kinderen zijn verdronken.

Het Gentse echtpaar had zich de tweedehands auto pas onlangs aangeschaft... en de kinderen waren nog nooit naar zee geweest.

Het ongeval gebeurde iets voor 19 u. De auto kwam uit de richting van de kust. Op de plaats van het ongeval verkeert het wegdek in zeer slechte staat door hoog uitstekende tramsporen en tamelijk diepe putten... maar ook de banden van de auto waren helemaal afgesleten.

Toch wel een verschrikkelijke klap om in enkele ogenblikken je vrouw en zeven kinderen te verliezen.

Daniël VAN RYSSEL
(t vervolgt)

WAAR TE GENT RECHT WERD GESPROKEN

(vervolg en slot)

De brand van 19 maart 1926

Op vrijdag 19 maart 1926, om vier uur in de ochtend, merkte een voorbijganger rook op die opsteeg uit het gerechtsgebouw, vanuit de eerste verdieping aan de zijde van de Recollettenlei.

Toen de voltallige brandweer arriveerde was de brand al zo uitgebreid dat het dak van de "*salle des pas perdus*" instortte. Het was meteen duidelijk dat de brand, gretig gevoed door houten materialen en bergen papier, het gebouw volledig zou vernielen.

Onmiddellijk werden door de massaal aanwezige toeschouwers een helpende hand toegestoken om zo veel mogelijk documenten te redden. Ook de betrokkenen zelf, magistraten, griffiers, gerechtsdeurwaarders, hielpen. Zo kon de toenmalige Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg, een zekere G. De Ruyck, persoonlijk de dossiers van zijn kabinet redden en voorlopig onderbrengen in het "*Café du Théâtre*". Twee griffiers van onderzoeksrechters slaagden erin al de lopende dossiers van hun kabinet te redden, o.a. dat van Raymond De Kremer, alias Jean Ray, die pas aangehouden was wegens oplichting.